

Allerheiligen

voorbereid door: Mirjam Rigterink, Marijke Blaauw-van Dongen, Bert Dijkman

Inleiding

Op 14 februari van dit jaar hebben Mirjam en ik een viering voorbereid met als titel: "Jouw naam worde geheiligd". In die viering hebben we verteld hoe je in officiële zin Heilig verklaard kan worden, hoe Heiligen in ere worden gehouden, aangeropen worden in tijden van moeilijkheden, angsten en bedreigingen.

We hebben ontdekt, dat Heiligen godsgetrouwe mensen waren, in verbinding met zichzelf, met hun medemensen én de wereld. Daardoor straalden zij kracht uit tijdens hun leven en ook na hun dood. Zij zouden voor ons een positief voorbeeld kunnen zijn voor de verbinding tussen god en mens, in wie wij ons kunnen herkennen. We hebben Heiligen bij name genoemd: de Heilige Franciscus, de Heilige Nicolaas van Myra, de Heilige Maria.

Vandaag willen wij kijken naar een feest in de Katholieke traditie: Allerheiligen, een familiefeest, gevierd op 1 november. Voor mensen uit de protestantse traditie geen vanzelfsprekendheid. November, de maand van de vallende bladeren, kou, mist, vlug invallende duisternis, weinig licht.... Juist op de eerste dag van die maand wordt het feest van Allerheiligen gevierd. Ter gedachtenis aan alle Heiligen: ook zij die niet op de traditionele, kerkelijke "Heiligenkalender" met name genoemd worden. De apostel Paulus noemde trouwens alle Christenen "heiligen" en ook Joden die geloofden in Gods Heilige wetten. Mogelijk schuilt er in jou en mij ook een Heilige...wie weet !?

Allerheiligen: een gedachtenis aan mensen die ons tot voorbeeld kunnen zijn door hun manier van leven. Mensen die een helende en bevrijdende kracht uitstralen, een teken van hoop zijn. Al die mensen, veraf én dichtbij, die in de loop van de eeuwen, jaren, ons tot voorbeeld geweest zijn, zeggen ons op dit feest: "niet de duisternis of het graf is het einde, maar de gemeenschap van de levende God, hier én nu op aarde". Wees hier aanwezig, God in ons midden.

Eerste lezing: "Bergrede voor realisten"

(Zaligsprekingen – bewerkt door Pius Drijvers)

Gelukkig zij die zich weten te handhaven;
zij bereiken veel.

Gelukkig zij die niet gevoelig zijn voor verdriet ;
zij gaan ongestoord hun weg.

Gelukkig zij die niet zachtmoedig zijn;
zij zullen niet over zich laten lopen.

Gelukkig zij die voor zichzelf opkomen;
zij zullen van hun bezit genieten.

Gelukkig zij die niet weekhartig zijn;
zij hebben niemand nodig.

Gelukkig zij die op hun strepen staan;
zij bereiken iets in het leven.

Gelukkig zij die hun eigen zaakjes regelen;
zij vinden hun weg wel.

Gelukkig jij als men je weet te waarderen om je stoere houding;
jou gaat het nu al goed, zonder hulp van anderen.

Tweede lezing: Bergrede uit Mt 5: 1-12a

1] Bij het zien van deze menigte ging Hij de berg op, en toen Hij was gaan zitten, kwamen zijn leerlingen bij Hem. [2] Hij nam het woord en onderrichtte hen met deze toespraak: [3] 'Gelukkig die arm van geest* zijn, want hun behoort het koninkrijk der hemelen. [4] Gelukkig die verdriet hebben, want zij zullen getroost worden. [5] Gelukkig die zachtmoedig zijn, want zij zullen het land erven. [6] Gelukkig die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid, want zij zullen verzadigd worden. [7] Gelukkig die barmhartig zijn, want zij zullen barmhartigheid ondervinden. [8] Gelukkig die zuiver van hart zijn, want zij zullen God zien. [9] Gelukkig die vrede brengen, want zij zullen kinderen van God genoemd worden. [10] Gelukkig die vervolgd worden vanwege de gerechtigheid, want hun behoort het koninkrijk der hemelen. [11] Gelukkig zijn jullie, als ze jullie uitschelden en vervolgen en je van allerlei kwaad betichten vanwege Mij. [12] Wees blij en juich, want in de hemel wacht jullie een rijke beloning.

Overweging

Toen ik in Groningen studeerde heb ik drie jaar in een internationaal studentenhuus gewerkt. Er woonden vijftig internationale studenten en ik organiseerde zowel de praktische kant (contracten, reparaties) als het 'sociale beheer': met mensen naar een huisarts, gezamenlijke activiteiten helpen organiseren. Ons huis was gebouwd rond een poort, en als je die poort door ging kwam je bij een klein klooster. Er woonden nog maar een handvol broeders. Een van hen kende ik van naam, Paul, omdat hij ook in oecumenische vieringen kwam in Groningen. We wisselden af en toe een paar woorden en wat me altijd opviel was de aandacht waarmee hij vragen stelde, luisterde naar je antwoorden en de rust en vriendelijkheid die hij uitstraalde.

Een anekdote die vanmorgen eigenlijk niet ter zake doet maar die ik niet kan laten te vertellen omdat hij voor mij onlosmakelijk verbonden is met Paul: toen ik nog niet zo lang met Niels samen was, zei Paul op een keer tegen mij: "Mirjam, heb jij een vriend? Ik zag jou laatst met zo'n knappe jongeman door de stad lopen. Hij leek net een filmster." ☺

Op een dag kwam ik er achter dat er iemand overnachtte in het fietsenhok van ons studentenhuus. Huisgenoten wezen me erop dat er rommel lag: een matras en wat andere rommel. Na een paar dagen betrapte ik degene die 's avonds naar binnen sloop. Toen ik hem aansprak was hij heel afwijzend, op het agressieve af, wilde geen vragen beantwoorden en ik was eigenlijk zelfs een beetje bang voor zijn onvoorspelbare uitbarstingen. Uiteindelijk kwam ik erachter dat hij een vluchteling was. Hij wilde heel graag in het fietsenhok blijven slapen. Ik zat er enorm mee in mijn maag. Ik kon hem toch niet in een fietsenhok laten slapen? Maar ik kon hem toch ook niet in huis laten slapen? En ik kon hem toch ook niet op straat laten staan? In mijn hoofd maalde dit alles door tot een steeds grotere probleem. Het enige dat ik kon verzinnen was aanbellen bij Paul. Paul heeft met zijn medebroeders overlegd en de man in huis genomen. Waarschijnlijk heeft hij best gedacht: wat haal ik me nu op de hals. Maar over zijn overwegingen hebben we eigenlijk niet gesproken. Hij heeft me alleen gezegd dat hij de man in huis kon nemen. De hele situatie die voor mij zo ingewikkeld leek, leek bij Paul vanzelfsprekend opgelost.

Vandaag vieren we Allerheiligen. In de katholieke traditie wordt met Allerheiligen vaak de Bergrede gelezen. De Bergrede als een schets van 'de wereld omgekeerd'. Die tekst wordt gelezen omdat we met Allerheiligen DIE droom vieren, en daarbij in herinnering houden wie voor jou, voor mij, voor ons daarin een inspiratiebron is geweest. Geen heiligen in de zin van: mensen die nooit fouten maakten. Maar heiligen in de zin van: mensen die heelheid nastreefden en dat ideaal niet opgaven, er met vallen en opstaan iets van zichtbaar probeerden te maken. Toen ik nadacht over iemand die ik dan met dit feest in gedachten zou willen houden, dacht ik aan Paul. En met hem aan mensen die met aandacht kijken en luisteren, die zien wat zij kunnen doen en dat op een vanzelfsprekende,

eenvoudige en bescheiden manier ook doen. Die aandachtigheid, die openheid, daar zou ik mezelf meer in willen blijven oefenen.

Enige tijd later heb ik nog eens aan Paul verteld hoe opgelucht ik was dat hij op deze manier geholpen had. En ik herinner me van dat gesprek alleen nog dat hij het omdraaide: dat mijn vraag HEM geholpen had. Dat de komst van deze jongen uiteindelijk heel goed had uitgepakt, ook voor hun gemeenschap.

Bij de voorbereiding van vandaag kwamen we een tekst tegen die de schrijfster ervan 'een bergrede van realisten' noemde. Het is de tekst die we vanmorgen als eerste lazen. Is de droom van de wereld omgekeerd dan niet realistisch? De mensen die we vandaag in gedachten houden laten zien dat je er wel degelijk iets van kan waarmaken. En dat dat geen wereldschokkende acties hoeft te vergen. Maar wel een open blik, die je helpt te zien wat is – en hoe jij daarin iets kunt betekenen. Die blik wens ik ons allen toe. Ooit viste Marijke deze boomerang kaart uit een kaartenrek van een cafeetje (het is een kaart met een aureool die je kunt uitknippen en waaronder de volgende tekst staat: Er schuilt een heilige in ons allen). Die laat ik bij ter inspiratie hier op tafel liggen ☺

Aan jullie vanmorgen de vraag om op de briefjes onder jullie stoel een naam van (of een paar woorden over) iemand op te schrijven die je vandaag in gedachten zou willen houden. Wie inspireert je? Aan wiens voorbeeld trek jij je in zekere zin op? Van die briefjes maken we een slinger, want vandaag vieren we Allerheiligen en bij een feest hoort een slinger. Wie dat wil, is uitgenodigd om als het muzikale intermezzo is afgelopen, bij wijze van voorbeden ook iets zeggen over wat hij of zij heeft opgeschreven en daar een kaarsje bij aan te steken.